

Четвертим є блок контролю системи державного регулювання регіонального розвитку, він повинен включати заходи всебічного і постійного контролю за ходом виконання наміченого плану дій. При цьому мова повинна йти про контроль і за ухваленням рішень, за своєчасністю виділення і доведення до кінцевих одержувачів виділених ресурсів, за результативністю їх використання.

Побудова дієвої системи контролю ускладнюється тим, що жодна дія не може бути піддана оцінці в рамках системи критеріїв і показників, які характеризують досягнення певних результатів, з точки зору поліпшення, розвитку, стабілізації.

Підводячи підсумки, слід зазначити, що грамотно розроблені, науково обґрунтовані цільові державні програми розвитку курортних регіонів, адаптовані до умов ринку, дозволять ефективно функціонувати рекреаційним підприємствам, які знаходяться на їх території, забезпечуючи, з одного боку, підтримку рівня здоров'я населення, відтворення трудових ресурсів України, а з іншого, – стабільні фінансові надходження до бюджетів відповідних курортних регіонів.

Список літератури:

1. Ведмідь Н. Методологічні основи типізації суб'єктів санаторно-курортної діяльності / Н. Ведмідь // Вісник КНТЕУ. – 2012. – № 6. – С. 72–83.
2. Влащенко Н. М. Забезпечення доступності санаторно-курортних послуг рекреаційних підприємств для населення / Н. М. Влащенко // Бізнес Інформ. – 2018. – № 4. – С. 164–169.
3. Гаврилко Г. П. Регіональні санаторно-курортні кластери: основні ознаки та принципи формування / Г. П. Гаврилко // Науковий вісник ужгородського університету. – 2016. – Випуск 1 (47). – Т. 2. – С. 73–77.

УДК 339.138

Влащенко Н. М.,

канд. екон. наук, доцент,

доцент кафедри туризму і готельного господарства;

Герус Д. І.

магістрант кафедри туризму і готельного господарства,

Харківський національний університет міського господарства

імені О. М. Бекетова

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ САНАТОРНО-КУРОРТНИМ КОМПЛЕКСОМ

Однією з основних умов ефективного здійснення процесу управління регіональним санаторно-курортним комплексом (СКК) є формування відповідної системи і структури управління, адекватної сучасним реаліям розвитку санаторно-курортної сфери на державному та регіональному рівні.

В організаційній структурі регіонального СКК за функціональною ознакою можна виділити, принаймні, три рівня, які здійснюють координацію і розвиток. В даному контексті організаційна структура управління СКК регіону може бути представлена як сукупність елементів (груп суб'єктів), що відрізняються характером виконуваних функцій (рис. 1) [1].

Рисунок 1 – Функціональна організаційна структура управління СКК

До першого рівня слід віднести державні органи управління курортами і туризмом, до функцій яких входять: визначення стратегії розвитку галузі; складання державних програм розвитку курортів; контроль за експлуатацією та охороною природних лікувальних ресурсів; організація науково-дослідницької діяльності; моніторинг діяльності курортів, організація реклами заходів; підготовка кадрів для системи рекреації різних спеціальностей.

Другий рівень – це виробники лікувальних послуг, куди відносяться санаторно-курортні установи (санаторії і пансіонати з лікуванням), установи курортної інфраструктури (бальнеогрязелікарні, поліклініки, спеціалізовані підприємства з утримання курортних зон і доріг в належному стані, котельні та теплові мережі, автотранспортні підприємства, соціальні об'єкти в рамках курортів), і позакурортні установи (заводи розливу мінеральних вод, виробники лікувальних грязей тощо). До функцій цієї ланки належать: забезпечення лікувального процесу на курорті; організація анімаційних і спортивних програм для відпочиваючих; забезпечення господарської діяльності курорту; фінансово-економічна діяльність курорту.

Третій рівень становлять реалізатори рекреаційних послуг, до яких відносяться Фонди соціального страхування, що займаються викупом і розподілом курортних путівок за пільговими цінами, турфірми, які викупувають у оздоровниць і продають споживачам лікувальні тури, інші посередницькі організації.

Необхідно відзначити, що будь-які проблеми, що виникають на кожному з зазначених рівнів, позначаються негативно на всій системі, що ініціює необхідність вдосконалення процесу управління СКК в цілому, який координує і стимулює розвиток комплексу за допомогою застосування сучасних методів і технологій управління, які враховують ринкові умови функціонування санаторно-курортних установ.

На сьогодні система санаторно-курортної допомоги в країні не має єдиного центру управління, єдиної структури – підприємства галузі розосереджені між різними міністерствами, відомствами, громадськими організаціями, акціонерними товариствами. Результатом цього є ігнорування центральними органами управління потреб і проблем курортів, перерозподіл бюджетних коштів у сферу активного, а не лікувального туризму, лобювання інтересів відповідних груп, що проявилось в хронології законодавчо-нормативної бази, коли спочатку приймалися закони і постанови, що регулюють сферу чисто туристської діяльності, а потім тільки різні аспекти функціонування санаторно-курортного обслуговування [2].

Таким чином, існує значне протиріччя між політикою, яка реалізується в країні щодо туризму і санаторно-курортного обслуговування населення, та недосконалістю сформованої системи управління СКК, що базується на доволі суперечливих організаційно-структурних принципах, розроблених різними відомствами (професійними союзами, міністерством охорони здоров'я, гілками виконавчої влади різних рівнів тощо).

Це значною мірою ускладнює управління СКК регіону внаслідок відсутності узгодження інтересів і цілей системи управління з системами інших рівнів ієрархії (більш високого рівня – макрорівень і з системою управління конкретних санаторно-курортних установ – мікрорівень).

В даному контексті при реалізації комплексного підходу до управління СКК регіону необхідна постійна взаємодія його структурно-рівневих елементів на принципах чіткого розподілу функцій і повноважень. В якості основних напрямків розвитку СКК регіону можна виділити:

- розробку і спрямоване впровадження нормативно-правових та адміністративно-розпорядчих актів регіональних і місцевих органів управління санаторно-курортним комплексом регіону відповідно до своїх компетенцій;
- застосування економічних, соціальних, структурно-організаційних методів і способів управління санаторно-курортним комплексом регіону;
- здійснення планування, організації, стимулювання і регулювання, контролю, обліку і аналізу діяльності як в цілому СКК регіону, так і його окремих складових – санаторно-курортних установ;
- прийняття і дотримання в процесі оперативного, поточного управління СКК регіону стратегій різної цільової спрямованості.

Список літератури:

1. Влащенко Н. М. Закономірності економічного розвитку регіо-нального санаторно-курортного комплексу / Н. М. Влащенко // Комунальне господарство міст : наук.-техн. зб. – Вип. 100. – Харків : ХНАМГ, 2011. – С. 393–400.
2. Каленюк І. С. Соціальні аспекти розвитку рекреації і туризму як значущого сегменту світового господарства: теоретико-методологічні засади / І. С. Каленюк, Т. М. Котенко // Науковий вісник Ужгородського національного університету, 2015. – Випуск 3. – С. 172–176.

УДК 351

Дегтяр О. А.

д-р держ. упр., доцент,
доцент кафедри менеджменту та публічного адміністрування;

Угоднікова О. І.

канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри туризму і готельного господарства,
*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова*

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА У ГАЛУЗІ РЕКРЕАЦІЇ ТА САНАТОРНО-КУРОРТНОГО ЛІКУВАННЯ

В умовах сучасного бурхливого розвитку суспільства: технологій, інформаційних та цифрових підходів до організації діяльності, збільшення промислового забруднення та викидів транспорту, наростання стресів в умовах економіко-політичної нестабільності, актуальним є питання збереження життя та здоров'я населення. В умовах збільшення кількості часу зайнятості населення у зв'язку із необхідністю забезпечення високого рівня життя в умовах фінансово-економічної нестабільності, велику роль у забезпечення здоров'я та працездатності відіграють питання профілактики професійних захворювань та санаторно-курортного лікування.

Рекреаційні об'єкти, що залишилися Україні у спадок від радянських часів, не можуть в повному обсязі забезпечити комфортне перебування, оздоровлення та високий рівень обслуговування пацієнтів. Вони потребують модернізації, реконструкції та переоснащення. У зв'язку із соціальною роллю оздоровниць у забезпеченні економічного розвитку країни, підтримки здоров'я та високої працездатності населення, питання розвитку рекреації має велике державне значення та повинно вирішуватися шляхом ведення ефективної державної політики [1].

Серед найкрупніших санаторно-курортних комплексів України можна виділити наступні райони: Миргород, Трускавець, Моршин, Березівські Мінеральні Води, Куяльник та інші. Дані рекреаційні зони мають потужні рекреаційні ресурси та потенціал для розвитку – джерела мінеральних вод, озеленену територію, водні об'єкти, лікарський персонал із потужною